Burgemeester en wethouders
Postadres Postbus 16200, 3500 CE Utrecht
Telefoon 14 030
www.utrecht.nl

Gemeente Utrecht

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	E.M. Spanjer, S. Gardenier	**Datum**	27 juni 2023
Doorkiesnummer	14030	**Kenmerk**	11287904
E-mail	eva.spanjer@utrecht.nl stevien.gardenier@utrecht.nl	**Onderwerp**	Leidende principes Nota financiële bestaanszekerheid
Bijlage(n)	-	**Beleidsveld**	Werk en Inkomen

Geachte leden van de raad,

In april informeerden we u over de planning rondom de nieuwe Nota financiële bestaanszekerheid. Daarbij is aangegeven dat de nieuwe nota een fundament en leidende principes bevat en daarnaast een aantal thema's waar we komende periode extra op willen inzetten. Dit vormt het vertrekpunt voor de uitwerking van de nieuwe nota financiële bestaanszekerheid. Via deze brief geven we u een voorzet voor deze drie zaken, zodat u deze brief kunt bespreken op de raadsinformatiebijeenkomst op 29 augustus (conform toezegging 23/T22). Zo kunnen we met elkaar in gesprek over de basis van de nieuwe Nota financiële bestaanszekerheid.

Fundament en leidende principes
Wij willen dat elke Utrechter een menswaardig bestaan kan leiden en kan rondkomen en meedoen. We weten dat veel Utrechters hiertoe zelf in staat zijn. Tegelijk zijn er nog steeds te veel inwoners, alleenstaanden en gezinnen, die deze basis in hun leven niet ervaren. Ze kunnen niet rondkomen en dit geeft elke dag heel veel stress. Met alle gevolgen van dien voor andere levensterreinen, bijvoorbeeld op het gebied van gezondheid, werk, meedoen en onderwijs. Wij voelen de verantwoordelijkheid om te zorgen dat inwoners krijgen waar ze recht op hebben. Financiële bestaanszekerheid is een mensenrecht. Wij willen daarom dat elke Utrechter die dat nodig heeft gebruik maakt van onze regelingen.

Bij het vormgeven van de nieuwe nota stellen we de inwoners centraal en gaan we uit van vertrouwen. Vanuit deze kernwoorden hebben we vier leidende principes, waarop we keuzes voor de toekomst maken. Deze leidende principes staan niet op zichzelf, maar komen (soms in andere bewoording) terug bij de andere kadernota's in het sociaal domein. Daarnaast zijn drie van de vier principes ook beschreven in het coalitieakkoord (eenvoud, ongelijk investeren en inclusie).

Stress-sensitief
Bij alles wat we doen rondom financiële bestaanszekerheid, staat de inwoner centraal. We beseffen dat inwoners met geldzorgen zich al langere tijd in een stressvolle situatie bevinden. Daarom staan we naast de inwoner en zorgen door ons gedrag dat stress bij inwoners afneemt. Als inwoners de stap naar hulp zetten, zien we dit als een kans om inwoners te helpen om een menswaardig bestaan te hebben. We stralen dit uit en handelen hiernaar. Ook in de Actieagenda Utrechters Schuldenvrij was stress sensitief een leidend principe. We hebben hierdoor ervaren dat deze manier van werken de inwoner echt verder helpt. Hierbij hoort ook het bieden van maatwerk en waar mogelijk de inwoner zoveel mogelijk ontzorgen.

Eenvoud
We weten dat sommige van onze regelingen complex zijn en dat inwoners ze niet makkelijk kunnen aanvragen. Zo krijgen ze niet waar ze recht op hebben. We zien in alle buurtagenda's terug dat armoederegelingen in deze wijken minder goed worden aangevraagd. Daarom zorgen we ervoor dat eenvoud en versimpeling op onze financiële regelingen van toepassing is, waarbij het uitgangspunt is dat er niet meer regelingen bijkomen. De positieve ervaringen uit het verleden, bijvoorbeeld de energievergoeding en de kledingpas, nemen we hierin als voorbeeld mee.

Ongelijk investeren voor gelijke kansen
Niet iedereen in onze stad heeft gelijke mogelijkheden zich te ontwikkelen tot wie diegene wil en kan zijn. Daarom investeren we ongelijk voor gelijke kansen. We bieden ondersteuning aan inwoners die dat het meest nodig hebben. Uit data weten we dat sommige financiële regelingen niet goed gebruikt worden door bepaalde groepen inwoners, hoewel ze daar wel recht op hebben. Ook zien we dat in bepaalde buurten (in ieder geval de wijken met buurtagenda's) veel inwoners in een kwetsbare positie wonen. Daarom zetten we extra in op bepaalde wijken en doelgroepen.

Inclusie
We streven ernaar om een inclusieve stad te zijn. Een stad waar iedereen zich gezien, gehoord en gewaardeerd voelt en in vrijheid en veiligheid zichzelf kan zijn. Een stad waar gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid hoog in het vaandel staan. Om dit te bewerkstelligen zorgen wij ervoor dat zowel ons beleid, proces als uitvoering toegankelijk is voor allé Utrechters. We zetten in op het voorkomen en bestrijden van (onbewuste) discriminatie en ongewenste uitsluiting in al deze aspecten van ons werk. Hierbij houden wij rekening met het feit dat alle Utrechters op een kruispunt staan van verschillende andere identiteiten naast hun sociaaleconomische status, zoals leeftijd, genderidentiteit, geslacht, cultureel/etnische achtergrond en/of seksuele geaardheid, die bijdragen aan in-en/of uitsluiting in de stad en in onze organisatie. Daarnaast heeft een deel van de inwoners met een bijstandsuitkering te maken met een mentale of lichamelijke handicap. We houden hier rekening mee in de communicatie van onze armoederegelingen en dienstverlening van Werk en Inkomen aan onze inwoners.

In verbinding met de stad
Het beleid financiële bestaanszekerheid maken we samen met de stad. Tijdens de koopkrachtcrisis zijn we voortdurend in de stad geweest. Zo haalden wij het afgelopen jaar veel informatie op tijdens inwonersbijeenkomsten, bijvoorbeeld in Overvecht, Kanaleneiland en Noordwest. En via een enquête die maatschappelijke organisaties bij hun cliënten afnamen over het al dan niet kunnen rondkomen. Daarnaast betrokken we de Armoedecoalitie en vroegen we input aan het Cliëntenplatform over fundament en leidende principes, die de basis moeten gaan vormen van de nota.

Thema’s
Op basis van gesprekken met inwoners en professionals, de Armoedecoalitie en uw input tijdens raadsdebatten en het coalitieakkoord hebben wij alvast drie thema’s aangewezen waar we in de nota bijzondere aandacht aan willen besteden, door extra inzet en acties. Bij elk thema hebben we een vraagstuk of dilemma, dat we graag verder met u bespreken na de zomer. Dit zijn de volgende thema’s:

We investeren in het meedoen van alle kinderen en jongeren.
In het coalitieakkoord en de gesprekken in de stad wordt de nadruk vaak gelegd op kinderen en jongeren. Opgroeien in armoede heeft een leven lang impact, het zorgt voor een achterstand die je later in je leven niet of maar moeilijk inhaalt. Om deze impact te beperken, is het van essentieel belang om ervoor te zorgen dat deze groep zo goed mogelijk kan meedoen in de samenleving. We richten onze interventies en de beschikbare middelen dus vooral op hen.

Vraagstuk/dilemma: Als we vooral investeren in kinderen en jongeren, dan betekent dit dat we niet of minder kunnen investeren in andere doelgroepen. We hebben niet genoeg middelen voor meerdere doelgroepen.

We investeren in het schuldenvrij maken en blijven van Utrechters.
We weten uit onderzoek dat schulden je op achterstand zet, waardoor je minder kansen en mogelijkheden hebt. Ook de bijkomende stress bij geldzorgen en schulden brengt veel

gezondheidsklachten met zich mee. Daarom willen we Utrechters Schuldenvrij als een apart thema benoemen en zorgen we ervoor dat we de succesvolle zaken uit de actieagenda borgen in beleid.

Vraagstuk/dilemma: We zetten de komende periode vooral in op preventie van (nieuwe) schulden, bijvoorbeeld door focus op nazorg, budgetcoaching en het Huishoudboekje. Dit betekent dat we minder inzetten op de curatie, dus het oplossen van schulden. Met andere woorden: we focussen op het voorkómen van bestaansonzekerheid en minder op het plakken van pleisters als het leed al is geschied.

We investeren in het bereik van inwoners die onder de inkomensgrens van het armoedebeleid vallen.
Het bereiken van inwoners is door de koopkrachtcrisis extra onder het vergrootglas komen te liggen. Het pakket maatregelen kan immers nog zo stevig zijn, als het inwoners niet bereikt dan is er nog steeds geen verlichting. Daarnaast kwam het thema ook vaak aan de orde tijdens debatten in uw raad en ten derde gaf ook het nieuwe type micro-data in de Armoedemonitor aanleiding om hier extra aandacht aan te besteden. Het verhogen van het bereik vereist ook dat onze regelingen eenvoudig zijn aan te vragen en inwoners zich vrij en veilig voelen om een aanvraag te doen.
Vraagstuk/dilemma: We hebben niet voldoende middelen om iedereen onder de armoedegrens alle regelingen toe te kennen. Als we eerst focussen op gezinnen, kan het zijn dat we minder kunnen inzetten om ook andere groepen te bereiken, bijvoorbeeld ouderen.
We zetten in op generieke, eenvoudige regelingen. Bij voorkeur via die weg bedienen we onze inwoners. Investeren in generieke regelingen (aan de voorkant investeren) betekent dat het vangnet daaromheen verkleind moet worden (dus uiteindelijk alleen aanvullend zijn op de generieke regelingen). Wel hebben juist de organisaties die het vangnet vormen, nauw contact met gezinnen. Hierdoor kunnen zij vaak ook meer doen dan alleen het vangnet zijn, en deze gezinnen ook koppelen aan extra hulp.

Verbinding met andere nota’s
Naast de Nota financiële bestaanszekerheid komen er nog diverse andere nota’s naar uw raad die raken aan bestaanszekerheid: de Nota werk & re-integratie, Nota WMO, Nota Arbeidsmarkt en de Nota gezond 030. We zorgen ervoor dat deze nota’s goed op elkaar aansluiten als het gaat om financiële bestaanszekerheid. In het bijzonder zorgen we voor een nauwe afstemming op de Nota werk & re-integratie.

Middelen
De Nota financiële bestaanszekerheid voeren we uit met de in de begroting opgenomen budgetten voor armoede en schuldhulpverlening. Op basis van het coalitieakkoord is hier extra budget aan toegevoegd (impuls armoedebeleid). Het gebruik van armoederegelingen en schuldhulpverlening neemt echter sterk toe. Daarnaast is het onzeker hoe de koopkrachtcrisis zich verder ontwikkelt. In de Voorjaarsnota 2023 stellen we daarom voor om een reserve Armoedebestrijding en Schuldhulpverlening in te stellen voor het opvangen van knelpunten en eventuele aanvullende inzet. We verwachten voor de komende jaren financiële tekorten op het programma, die we met deze reserve moeten opvangen. Dit betekent dat er geen financiële ruimte is om een extra impuls te kunnen doen boven op de bestaande regelingen. Tenzij we ervoor kiezen om te schuiven tussen regelingen en doelgroepen.

Gesprek
Wij hebben op basis van bovenstaande een voorzet gedaan voor een fundament, leidende principes en thema's. Dit ziet u op de volgende pagina visueel weergegeven. Ook hebben we aangegeven waar we in willen investeren. We zijn ons ervan bewust dat de keuzes waar we wel en niet in investeren, uiteindelijk ook financiële consequenties hebben. We zijn heel benieuwd hoe uw raad hier tegenaan kijkt, of u wellicht nog bouwstenen van het huis mist of dat andere muren moeten worden opgetrokken. We zien er naar uit om hierover na de zomer met u in gesprek te gaan.

Tot slot
We weten dat armoede een integraal, complex probleem is waar geen eenvoudige, snelle oplossing voor is. Armoede raakt veel leefgebieden en vaak hebben we daar als gemeente maar beperkt invloed op. Dit geldt bijvoorbeeld voor de beschikbaarheid en betaalbaarheid van noodzakelijke zorg. Daarnaast is het inkomensvraagstuk sterk afhankelijk van het gevoerde rijksbeleid. Desondanks zijn we ervan overtuigd dat we als gemeente – samen met uw raad, professionals en betrokkenen- met de

nieuwe Nota financiële bestaanszekerheid nog steeds het verschil kunnen maken voor onze inwoners.

Toezeggingen
Uw raad heeft verzocht om in deze brief ook nog een tweetal toezegging af te handelen. De eerste (23/T42) gaat over het ingaan op eerdere ervaringen met het informeren in verschillende talen. Vlak voor het uitbreken van de coronacrisis zijn er flyers over hulp en ondersteuning beschikbaar gesteld in Turks, Arabisch en Engels. Helaas zijn deze door de lock downs niet gebruikt. Inmiddels zijn deze flyers gedateerd en daarom wordt er nu gewerkt aan een nieuwe flyer over hulp en ondersteuning. Op deze flyer zal een verwijzing staan in meerdere talen: Arabisch, Turks, Engels, Dari en Tingrinya. Deze flyers verspreiden we gericht bij organisaties in de stad, die hier behoefte aan hebben. Daarnaast heeft het sleutelpersonennetwerk eigen communicatiemiddelen gemaakt over de regelingen in verschillende talen, onder andere filmpjes. Deze worden gedeeld in whatsapp-groepen en via RTV Utrecht. Het sleutelpersonennetwerk zet zich er bovendien voor in om bij financiële spreekuren in de wijken meertalige hulp te realiseren.

De tweede toezegging (23/T41) gaat over het navragen wat andere steden doen om armoederegelingen onder de aandacht te brengen. Er is een uitvraag geweest bij de andere G4 steden. In deze steden verloopt de communicatie aan inwoners met een laag inkomen in grote lijnen hetzelfde als in Utrecht. Gemeenten hebben hun eigen communicatielijnen en gebruiken daarnaast organisaties en tussenpersonen om inwoners te informeren. Daarnaast hebben ook zij een variant op De Geldzaak, waar inwoners terecht kunnen met hulp bij het aanvragen van regelingen. Ook voor hen speelt het vraagstuk hoe inwoners goed te bereiken die juist een grotere afstand hebben tot de overheid. Deze gemeenten geven ook aan dat zij zien dat de energievergoeding een heel hoog bereik kent, en dat deze lessen meegenomen worden in verdere communicatie.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,